

HASPEL VS MULTI

Få saker kan uppröra sådana känslor som vilken rulle som bäst lämpar sig till olika arter och metoder. En trolig anledning är att de flesta sportfiskare i Sverige har en ganska homogen bild av den optimala rullen till olika sorters fiske. Men stämmer verkligen alla ”sanningar”?

TEXT & FOTO: Niklas Örtengren

För de flesta av oss är haspelrullen självklara valet vid spinnfiske för beten upp till cirka 50 gram för att sedan ersättas av multiplikatorrullen för tyngre beten. Detta har blivit så vedertaget att det närmast blivit en sanning. På andra platser i världen varierar dock dessa självklara val och även här hemma finns det sportfiskare som tänker lite annorlunda och är villiga att använda både multiplikatorrullar samt haspelrullar utanför gängse ramar.

HASPEL TILL GÄDDA? Multiplikatorrullen dominerat totalt inom gäddfisket och även inom det mesta andra tyngre fisket som bedrivs på våra nordliga breddgrader. Det är lätt att inbillas sig att detta beror på att konstruktionen är överlägsen och ofta påpekas det att multiplikatorrullen ger bättre direktkontakt, är starkare för sin storlek och att den ger längre kast. Frågan är bara hur mycket sanning det ligger i dessa uttalanden?

TYNGRE BETEN. Det sliter en del på pekfingeret att stå stå och kasta megabeten med haspel dagarna i ända men till normalt

MULTI

- + Bättre direktkontakt med betet.
- + Bättre precision i kasten.
- + Kan lätt reglera djupet vid ex vertikalfiske.
- + Bättre anpassad för jerkfiske.
- Risk för skatbo, särskilt i motvind.
- Extraspole = dyrt tillval.
- Får med sig vatten upp som blöter ner handen.

HASPEL

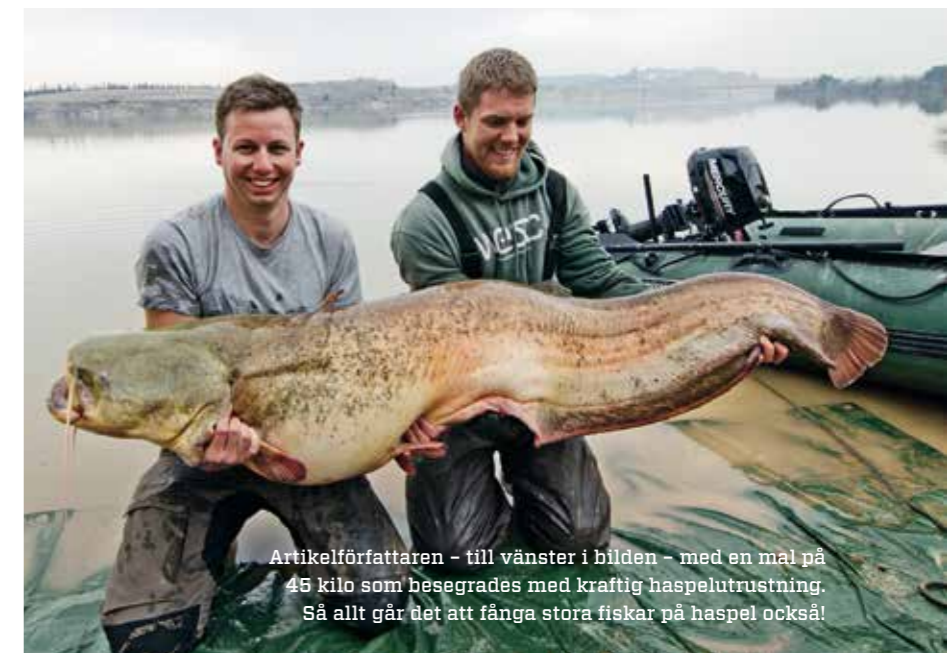
- + Enkel att kasta med.
- + Rullens placering ger bra ergonomi.
- + Lätt att byta spole, extraspole medföljer ofta.
- Inte riktigt samma direktkontakt.
- Riktigt tunga beten blir obekväma att kasta med.
- Vissa beten trasslar lättare i kastet.

gäddfiske med beten upp till dryga hundra gram brukar det inte vara några problem, även under riktigt långa pass. Ett viktspann som täcker in samtliga populära gäddbeten.

Vilken rulltyp som kastar längst i teorin eller på en casting-tävling lämnar vi därhän men vid fiske i praktiken är det oftast haspelrullen som kastar längst. En anledning till detta är att de flesta ställer kastbromsen på multiplikatorrullen lagom hårt för att slippa backslag vilket kraftigt påverkar kastlängden.

BÄTTRE DIREKTKONTAKT. Det är inte ovanligt att få höra att det är betydligt bättre direktkontakt i multirullen p g a att linan går rakt in i spolen istället för i en vinkel via haspelbygeln. Men detta är helt klart en sanning med modifikation. Det kan uppstå vibrationer om första spöringen sitter nära haspelrullen men med dagens stumma superlinor uppnår du en känslighet som mer än väl räcker. Till renodlat jerkfiske är emellertid en multirulle att föredra. Det går givetvis att jerka med haspel men det blir inte riktigt samma sak. Koordinationen och känslan i jerkmomentet är svårare att uppnå.

SMAKSAK. Det finns helt klart utrymme för både haspel och multi inom det moderna gäddfisket. Personligen använder jag haspel mer, då jag slipper få iskallt vatten över fingrarna samt på grund av de väldigt subjektiva åsikterna; bättre ergonomi, lättare att få till bättre mothugg och dessutom är det roligare att drilla fisk på en haspelrulle. Det finns också nackdelar; vissa beten trasslar lättare i luften, tappar lite känsla av betets gång men framförallt svårare att precisionskasta. I det stora hela är det dock en smaksak och självklart går det även att använda multirullen till lättare fisket och även här utnyttja dess fördelar. Många avstår från att pröva multirullen eftersom de är oroliga för skatbo, men med dagens multirullar går det ofta att kasta lättare beten utan några större problem – speciellt kompakta beten som havsöringsdrag och abborrjiggar. ■

Artikelförfattaren - till vänster i bilden - med en mål på 45 kilo som besegrades med kraftig haspelutrustning. Så allt går det att fånga stora fiskar på haspel också!

VAD SÄGER PROFFSEN?

Jag föredrar haspeln mycket pga utväxlingen.

Exempelvis vid fiske på riktigt grunt vatten kommer fiskarna ofta i full fart snett bakifrån vilket resulterar i rejäla slackhugg, haspeln är då överlägsen för att få kontakt med fisken och även sätta mothugg. En annan stor fördel är att viktspannet på betena är större på haspel. För att täcka in de olika betena som går att fiska med ett haspelspö krävs 2-3 olika inställningar på en multirulle eller till och med olika spinnutrustningar. På haspeln slipper du justera något vid byte av betesvikt. Slutligen tycker jag om känslan – haspeln upplevs lite nättare och mer balanserad på spöet.

HUR TYCKER DU DET FUNGERAR ATT FISKA MED JERKBETEN PÅ HASPEL?
Det går absolut att köra med jerkbeten. Det gäller att lära sig sina beten och fiska mer aktivt med rullen. Det är bara någon larvig idé att det krävs korta stumma spön och multi för att fiska jerkbeten effektivt.

VILKEN UTRUSTNING ANVÄNDER DU TILL GÄDDA?
Till haspelfiske använder jag främst Westin Dynamic Powercast 8'6" fot samt 8 fot, båda med kastvikt 40-130 gram. Med dessa spön går det i stort sett att kasta vad som helst, allt från

gäddflugor till gummibeten, vobblers och jerkbeten. Som rulle till dessa spön använder jag en Quantum Smoke SL 50 fylld med 0,28 mm Sufix 832.

NÅGRA TIPS TILL ANDRA SOM VILL KÖRA HASPEL EFTER GÄDDA?
Ett generellt tips är att fiska med det man känner sig bekväm med. Fiska inte med multi bara för att. Utrustningen ska kännas enkel och självklar, då fiskar du som bäst! Även om jag själv ganska ofta fiskar med multi upplever jag alltid rullens inställningar som ett irritationsmoment. För att uppnå optimala kast krävs det att rullen konstant justeras efter rådande omständigheter som vind och kastvikt. Haspel är inte bäst på allt, men söker du en mångsidig utrustning som kan hantera de flesta beten och situationer bör du enligt min mening satsa på en haspel. Mångsidigheten och användarvänligheten gör den perfekt även för nybörjaren. Att välja multi för att det skulle vara coolt och trendigt är bara korkat.

HENRIK OLSSON - Haspel till gädda

Limnolog samt fiskeguide och delägare av Fishing in Sweden. Samarbetspartner med Westgear Alumacraft. Dessutom medlem i Westin Pro Team och syns ofta på bild med stora gäddor, gösar och rödingar.

NÄR ANVÄNDER DU HASPEL TILL GÄDDA?

Jag använder gärna både haspel och multi men föredrar haspel i de flesta spinnfiskesituationer. Undantaget är till de allra tyngsta betena, när betena kommer upp en bit över 100 gram får multin ta över. Även vid riktigt långsamt fiske föredrar jag multi då det är lättare att fiska sakta på grund av den lägre utväxlingen.

VARFÖR FÖREDRAR DU HASPEL?

Jag föredrar haspeln mycket på grund av utväxlingen. Det är lättare att få till bra mothugg om det går att ta hem linan fort.

NICKA HELLENBERG - Multiplikatorulle till havsöring

Sportfiskarnas Storfiskeregistrerare, frilansande fiskeskribent, medlem i Pro Team ABU samt Gotlands okrönte öringkung.

NÄR ANVÄNDER DU MULTI TILL HAVSÖRING?

Jag använder nästan uteslutande multi till havsöring. Det händer dock att jag fiskar med haspel för variationens skull eller om jag kör ovanligt lätta beten. Däremot på "stenåldern", när jag började min karriär som öringfiskare, var det haspel som gällde – det fanns helt enkelt inga lämpliga multirullar. Intresset för multi kom senare via gäddfiske. Jag älskade känslan och ville överföra det till mitt eget öringfiske. Jag visste att danskarna som alltid varit pionjärer inom kustfiske efter öring använde sig av multirullar, ofta ihop med längre spön. Däremot tycker jag inte om kombinationen multi med nylonlina och det var först när dagens runda, fina flätlinor kom som jag gick över på allvar.

VARFÖR FÖREDRAR DU MULTI?

Direktkontakten är helt klart den främsta anledningen. Varje liten puff går rätt in i ryggmärgen. Dessutom finns det en stor fördel vid vadfiske, är du utvadad i vattnet så har multin fördelen att den kommer upp säkert 20 cm högre över vattenytan, vilket är ganska mycket, speciellt när man är kort. Detta leder till en skönare och mer avslappnad ställning, och du slipper få ont i axlar och nacken. Det bidrar till ett trivsammare fiske. Den mjuka slirbromsen och den minskade mängden löslina som fladdrar runt i vinden är också viktiga parametrar.

VILKEN UTRUSTNING ANVÄNDER DU TILL HAVSÖRING?

Jag använder mestadels trimmade rullar. Runda Ambassadeur-rullar med "upphottade" kullager och lättviktsspolar. I övrig utrustning gäller det att hitta en balans. Jag gillar att experimentera mycket, men mestadels använder jag spön runt 10 fot. Två favoriter är Fenwick Ironfeather Momentum samt Berkley Skeletor. Det gäller dock att leta efter guldkornen, utbudet av spön för haspel är mycket större inom havsöringssegmentet. Jag fiskar mest med beten mellan 15 och 30 gram med fokus på 20-28 gram och det gäller att kunna kasta dessa i ganska bistert väder, så spöna får inte vara för kläna men inte heller för kraftiga. Spön upp till 40-45 gram blir oftast lite för påkiga.

NÅGRA TIPS TILL ANDRA SOM VILL KÖRA MULTI EFTER HAVSÖRING?

Våga testa och våga variera. Jag förstår om du tycker att det är enklare med en haspel men testa med lite större beten och under lite lugnare förhållanden. Använd dessutom en rulle som klarar jobbet. Ta inte din gamla avdankade gäddrulle som du kastat sönder lagren på med 200-gramsbeten, för då kommer du garanterat bli besviken! Slutligen låt dig inte luras att multirullarna bara är till för tunga beten. Det finns modeller för alla varianter.

Till havsöring använder jag mestadels trimmade rullar.

TOBIAS FRÄNSTAM

- Multiplikatorrulle till abborre

Fiskeribiolog hos Sportfiskarna samt känd sportfiskeprofil som är en jäkel på både stora gäddor och abborrar. Samarbetspartner med Abu Garcia, MojoBoats, Lowrance och Motorguide.

NÄR ANVÄNDER DU MULTI TILL ABBORRE?

Jag använder multirullen till det mesta inom abborrfisket. Enda undantaget är dropshot-fisket, visserligen använder jag multi till dropshot också men endast när jag fiskar vertikalt. Då är multi överlägset eftersom det är så pass enkelt att justera djupet. Vid kast med dropshot-riggar föredrar jag haspel. Dels för att det är svårt att kasta de lätta riggarna med multirullen och dels för att balansen i spöet blir bättre med haspel när spötoppen pekar snett uppåt.

VARFÖR FÖREDRAR DU MULTI?

De nya multirullarna är så pass bra så det finns inga direkta nackdelar med dem även till det lättare fisket. Dagens förfinade magnetbroms förhindrar backslag effektivt och gör det möjligt att kasta riktigt långt. Med multirullen slipper du vibrationer i spöet som annars förekommer med en haspel samt att jag föredrar jag

multirullarnas ofta högre utväxling vilket möjliggör att snabbt få upp betet genom vattenmassorna samt möjligheten att kunna frisläppa spolen för att få ner betet snabbt till botten. Något jag utnyttjar i en egenutvecklad abborrteknik.

VILKEN UTRUSTNING ANVÄNDER DU TILL ABBORRE?

Jag har många olika utrustningar men använder framförallt ett 7'6" fot Abu Veritas 2.0 upp till 45 gram med en Revo Beast fylld med 0,15 flätad lina. Dessutom använder jag gärna tyngre skallar än gemene man och favoritskallen är 20 gram men går ibland ner på 15 gram. Det mesta fisket bedriver jag relativt djupt och där passar de tyngre huvudena bra. Favoritjiggarna ligger runt 3 tum.

NÅGRA TIPS TILL ANDRA SOM VILL KÖRA

MULTI EFTER ABBORRE?

Det är viktigt att ha en högkvalitativ multirulle med hög utväxling och magnetbroms. Det är svårt att kasta lättare beten med multirullen men magnetbromsen gör underverk. Jag fiskar alltid med den mekaniska bromsen avstängd och nyttjar bara den magnetiska. Köp inte för små multirullar då dessa kastar sämre, själv använder jag Revo Beast som många räknar som en gäddrulle. Satsa gärna även på lite grövre spö – vid fiske på djupt vatten är det svårt att känna och göra mothugg med för lätta grejer.

De nya multirullarna är så pass bra så det finns inga direkta nackdelar med dem även till det lättare fisket.

ANNONS

HENRIK SANDAHL

- Haspel efter salta fiskar

Fiskeguide som fiskat sen barnsben med imponerade svit stora fiskar på sitt samvete. Även butikschef samt delägare av Söder Sportfiske.

NÄR ANVÄNDER DU HASPEL TILL HAVSFISKE?

Om man bortser från det salta popperfisket utomlands och istället blickar på Norgefisket så använder jag haspelutrustningen främst till mete med hel betesfisk samt när jag kastar efter pelagiskt jagande fisk. Vid mete med betesfisk går det mycket fortare att släppa ner och det ger stora fördelar mot de andra i båten.

VARFÖR FÖREDRAR DU HASPEL?

För det är så himla kul! Är svårt att säga varför det är roligt men det är något speciellt med haspel. Det är helt enkelt coolt att drilla stora fiskar med haspel. Man får pumpa mer och ofta

används mjukare spön. Haspel har också en stor fördel vid det pelagiska fisket. Med klassiska havsfiskerullarna går det inte att kasta alls på samma sätt som det går med haspelrullarna. Med haspeln går det att kasta 50-gramsbeten utan några problem. Jag har haft några av mina roligaste fisken under riktiga måsslag och sjukt häftigt när 4-5 stora sejer jagar efter betet ända in till båten och då antingen vänder eller klipper på bara ett par meter från båten. Ofta har du bara ett eller två kast på dig innan fiskarna drar vidare och då är du chanslös med en multi. Vid mer exotiskt saltvattensfiske är det nästade uteslutande haspel som gäller och då på grund av kastegenskaperna.

ÄR DET ANNORLUNDA ATT DRILLA STOR FISK PÅ HASPEL?

Den stora skillnaden är att man är tvungen att pumpa in fisken mycket mer. Haspeln är inte riktigt lika stark på att vinscha upp fisken. Annars är det ingen direkt skillnad. Jag har tagit många stora fiskar på haspel och även en hel del hälleflundror, dock ingen riktigt stor själv. Kollegan Nicklas Jonsson har däremot fått en flundra på nästan 50 kilo.

VILKEN HASPELUTRUSTNING

ANVÄNDER DU TILL HAVSFISKET?

Jag använder Shimano Stella i 8 000- eller 10 000-storlek i kombination med ett Edge-spö på 8 fot och 10 lb. På haspeln går det att gå ner på tunnare lina utan att riskera att den skär in i spolen på samma sätt som med en multi. På så sätt går det att köra med mindre beten och ändå komma ner på djupet.

NÅGRA TIPS TILL ANDRA SOM VILL KÖRA HASPEL TILL HAVSFISKET?

Köp en rulle som är gjord för fisket. Se till att den är saltvattensbeständig för annars kommer den rosta ihop snabbt. Vidare skulle jag rekommendera haspel främst som ett komplement till ordinarie havsfiskeutrustning och speciellt till det lättare fisket. Blir mer sport över det och känns inte lika "köttigt". En ytterligare dimension till fisket.

Med haspeln går det att kasta 50-gramsbeten utan några problem.

ANNONS

